

tao te king

Lao Tse

itzulpena
Mikel Asurmendi

BOOKTEGI

BOOKTEGI

Guztion liburuak, guztiontzat

booktegi.eus

LAO TSE

tao te king

itzulpena:
Mikel Asurmendi

Aurkezpena

Oso datu gutxik adierazten dute txinatar pentsalari baten existentzia erreala, Kristo aurreko VI. gizaldikoa. Lao Tse deitua. Tao Te King liburuaren ustezko egilea da –Goiko Bertutearen Liburua, gutxi gorabeherako bere esanahia–. Legenda eta metafora Lao Tse bertutedunaren gainean mintzo dira, zeinaren, funtsean, komunki adostutako data baino are filosofia zaharrago baten pertsonifikazioa baita.

Laurogeitabat kapituluk edo atalek osatua, inolako araurik barik bere egituran, ezpurutasun eskasiarik gabea oro har, idazlanak filosofia taoistaren oinarrizko pentsaera adierazten du.

Taoismoak hiru indarren existentzia bereizten ditu: bat positiboa, beste bat negatiboa, eta hirugarrena, bateratzailea.

Lehenbiziko biak elkarren aurkakoak dira eta elkar osatzen dute: Yang –positiboa, maskulinoa, lehorra, beroa...– eta Yin –negatiboa, femeninoa, hezea, hotza...–. Hirugarren indarra Tao da, edo Printzipio Gorena, Yin-Yang beheko printzipioak biltzen eta bateratzen dituen, baita indar-joko honetatik jalgitzen diren gainerako aurkakotasun guztiak ere: eguna-gaua, mugimendua- ez mugimendua, egia-errakuntza, edertasuna-itsutasuna, bizia-herioa, eta abar. Bi indar kosmiko horien etengabeko oldarrean sortuak dira izaki guztiak –literalki “hamar mila izakiak”–.

Kontzepzio hau irudiztatzen duen diagrama ezaguna da. Bi zati berdinean osatzen duten zirkulua da, bata beltza eta zuria bestea, elkar uztartzen dutenak; Tao irudiztatzen duen kanpoaldeko beste zirkulu batek inguratua. Zati beltzak (Yin) puntu zuria darama eta zati zuria (Yang) puntu beltza. Era horretara munduan ezein elementu ez dela erabat positiboa ez negatiboa irudiztatzen da.

Unibertsoaren sorkuntza denboran garatzen da, alabaina, erabakitzen duten indarrei dagokienean, prozesua ez-denborala da. Beheko printzipioak ez dira euren jokoen menpe azaltzen, ez dira ere denborazkoak kontsideratu behar; bitarteko gisa kokatzen dira hauek: Printzipio Gorenaren eta sortutako unibertsoaren artean, printzipio honen agerpeidea dena hain justu ere. Sorkuntzako prozesu honi ez zaio hastapenik ez amaierarik egokitzen ahal, hitz hauek ez baitute zentzurik denboraren mugetatik harago.

Mundu materiala etengabe sortzen duen hiruko ez-denboralean agerikoa da beheko bi printzipioen berdintasun perfektua. Honen kolaborazioa ezinbestekoa da fenomeno osotasuna agertuko bada. Halako fenomeno horretan Yang-en nagusitasuna ikusten dugu, beste hartan Yin-ena. Haatik, biak ala biak unibertsoaren osotasun espazialean eta denboralean orekatzen dira zehatz-mehatz.

Indar hauen berdintasunak beren agerpideen beharrezko berdintasuna darama bere baitan, agerpideok betiere abstraktuan aintzat hartu behar dira. Horregatik, taoistak ez du bizia herioa baino goragotzat jotzen, ez du inolako gorentasunik onesten egitearen eta desegitearen artean, baiezen eta ezespeneren artean, plazerraren eta oinazearen artean, eta abar. Horregatik berarengatik, taoismoa ez da morala.

Eskuarki, gizakiak ez du elkarren aurka eta oinarrian dauden bi indarren kolaborazioa ikusten, euren lehia besterik ez dakusa, ez dakusa ere euren osagarritasuna, ezta berauek kontziliatzen dituen Tao ere. Eta lehia horretan, “ongia-gaizkia” funtsezko bitasun horretan, “ongia” hautatzen du eta “gaizkia” arbuiatzen, morala egin egiten du.

Aztertzen ari garen pentsamendu filosofikoak ikuspuntu arras ezberdin batetik egiten dio aurre arazo honi. “Ongia” eta “gaizkia”rekiko bere inpartzialtasun intelektuala erakusten duen aldian, badaki onartzen gizakiak baikorra eta onuragarria den ororengatik duen lehentasun afektiboa. Taoistak beheko printzipioen jokoaren bitartez azaltzen du jatorrizko lehentasun hori, baita fenomeno konkretu hauek nola agertzen diren azaldu ere. Printzipio positiboa ez da negatiboa baino gehiago, ez kualitatiboki ez kuantitatiboki; eta hau ez dago haren menpe eta ez dio bere izatea zor. Alta, bada, fenomeno guztietan nabaria denez, indar aktiboaren jokoa indar pasiboaren kausa da, hau da, printzipio negatiboak printzipio positiboaren ekimenari zor dio bere agerpidea. Laburbilduz, “kontraekintzak” “ekintzari” erantzuten dio eta ez alderantziz. Printzipio positiboak ez du negatiboarekiko lehentasun kronologikorik mantentzen –bata eta bestea aldiune berean manifestatzen dira-eta–, lehentasun kausala baizik.

Horrela, Taoren gizakiaren “ongia” izakiaren osotasunean integratutako ulermen askatzaile baten ondorio soila da, beheko printzipio positiboaren lehentasun irudikorren sinismen osoa indargabetzen duena. Gizaki honek, gizaki askatuak, ongia egiten du, hain zuzen ere, ez duelako berau idolatratzen, ezta gaizkiari baino kasu gehiagorik egiten ere.

Lao Tseren jatorrizko kontzepzioan, gizakiak Yin-Yang bitasunean antzematen du bere burua, Tao dauka xede. Taoren jarraitzaileak diziplina partikular oro errefusatzen du; diziplina orokorrari atxikitzen zaio, norberaren kasako diziplina ororengatik aldendurik. Taoistaren ez-egitearen doktrina alderdi honi atxikirik ulertu behar da, funtsean, ekintza partikularrak gaitzestea eta errealitatearen dinamismoa osotasun bezala laguntzera zuzendua dena. Taoismoa askabide bailitzan barneratzen da buruaren jardun puruan, gizakiaren benazko izatearekin topaketa gisan. Taoren gizakiarentzat ez dago ideia-ekintza dilemarik, ekintza ez da ideiarekin eginkizuna, “egin” hitza egokitzen da, besterik ez. Puntu honen ulermenera ezin daiteke iritsi Taoren eskutik ez bada, hots, errealitate-kontzientzia-ekintza kontzeptu arruntetatik zeharo desberdintzen diren doktrinaren eta printzipio esoterikoen barrena bide eginez.

Taoismoaren oinarriak buruzko laburpentxo honi gehitzeko asko dago oraindik ere, beraz, aditu handien obretara zuzendu beharrean gaude. Bien bitartean, egoki deritzogu txinatar pentsaera honen inguruan sorrarazi diren beste zio batzuk aipatzea.

Taoismoari askotan egotzi zaio hegeliar dialektikaren espiritu aitzindari izatea. Elkarketa hau ez da funts gabea, ezta gutxiesgarria ere jakitea Hegel izan zela testu hauek arreta handiz behatu zuen mendebaldeko lehen filosofoetariko bat. Baliteke Hegel Lao Tseren aforismoetan iradoki izana, bikain burutu zuen kontrarioen arteko lehiaren teoria emankorra osatu ahal izateko.

Haatik, beraien irakurketa bizkorak –antzekotasun hauez bestera– bi filosofiak elkarrengandik aldentzen dituzten desberdintasun handiak erakusten dizkigu. Desberdintasun hauek ez dira soilik gertatzen Mendebalde eta Ekialdeko izaera antagonista errazari esker, errealitatean, taoismo eta dialektika –ez materialista hutsarena, baizik eta alemaniar idealismo klasikoarena ere– bi gauza desberdinez mintzo dira. Taoistak burutu behar dituen “praktikei” buruz Tao Te King liburuan egiten diren etengabeko aipuetan nabarmen ageri zaigu egitate hau. Zen budismoarekin senidetasun estuak gordez, zenbait kontzeptutan (hustasuna, ez-ekintza, baretasunetik mugimendura, arnasketaren kontrola, eta abar...) yoga eskoletatik hurbil dago taoismoa.

Taoismoaren paradigmen irakurketan ez ditugu inoiz metodoa, sistema logikoa edota mintzaldi erakusgarriak kausituko, mendebaldeko sistemaren berezko ezaupideak. Filosofia honen gainean gure azalpenok ahalbide bakarrak dira berau ulertzeko, baina berau benetan ezagutzea galarazten diguten oztopoak dira, halaber.

Ez Lao Tse, ez filosofo txinatar inor ez dira mendebaldar jakintsuen azterketak bezain argiak. Ez dezagun ahantz ezen taoistek erabilitako mitoak eta sinboloak beraien baitan edukitzen ez duten egia batera zeharka bideratzeko bitartekoak direla.

Onar dezagun, bada, Tao Te Kingaren jite ilun eta kontraesalea, hortxe dago-eta obra osoaren giltzarria.

|

Adierazi daitekeen Tao
ez da benetako Tao.

Eman dakioken izena
ez da bere benetako izena.

Izenik gabe unibertsoaren etorburua da;
eta izenarekin izakari guztien ama da.

Ez-izatek entelegatzen dugu bere esentzia;
eta izatek bere itxura besterik ez dugu ikusten.

Biek ala biek, izan ala ez-izan, iturburu bera dute,
izen desberdina izan arren.
Bere nortasuna misterioa da.

Eta misterio horretan topatzen da
harrigarri oren bidea.

II

Mundu guztiak hartzen du ederra edertzat,
eta horregatik ezagutzen du zer den itsusia.

Mundu guztiak hartzen du ongia ongitzat,
eta horregatik ezagutzen du zer den gaizkia.

Izan ere, izanak eta ez-izanak elkar ernarazten dute,
errazak eta zailak elkar osatzen.

Laburra eta luzea elkarren segidan lerrokatzen dira,
goia eta behea hurbiltzen.

Soinua eta doinua euren artean harmonizatzen dira.

Iragana eta geroa bata besteari jarraitzen zaizkio.

Horregatik, jakintsuak ez-obratzearen jokabidea hartzen du
eta hitzik gabeko irakaspina praktikatzen.

Hark parte hartu gabe agertzen dira izakari guztiak.

Ez du ezer ebasten ez errefusatzeko.

Ez du bere obregatik saririk espero,

ezta obra amaitua beretzat hartzen,

eta horregatik, bere obrak dirau bere baitan.

III

Ez goretsi adimena ez gaitasuna
herria lehiatu ez dadin.
Ez estimatu eskuratzen nekeza dena
herria lapur bihur ez dadin.
Ez agertu gutiziagarria
bere bihotza ez dadin erauzi.

Jakintsuak
bihotza hustuz,
sabela asetuz,
handinahia mendratuz,
hezurrak sendotuz,
gobernatzen du.

Hartara, herria
jakintza eta irrika izatetik
aldenarazten du,
maltzurrenek beren garaipena
bilatu ez dezaten.

Ez-obratzen diharduenak
oro gobernatzen du.

IV

Tao hutsa da,
ase ezina,
eta horregatik, bere ekintzan nekagaitz.

Bere sakontasunean datza
izakari guztien iturburua.

Bere lazturak leuntzen ditu,
anabasa uxatu,
ospea egokitu,
eta hautsarekin bat egiten du.

Bere sakontasuna dela-eta betiereko dirudi.
Ez dakit nork sortu zuen,
baina jainkoak baino antzinagokoa da.

V

Unibertsoak ez du sentimendurik;
izakari guztiak lastozko zakurren antzekoak dira
berarentzat.

Jakintsuak ez du sentimendurik;
berarentzat herria lastozko zakur baten antzekoa da.

Unibertsoa hauspoa bezalakoa da,
hutsa, baina inoiz ez ahitua.
Zenbat eta gehiago astindu
orduan eta emankorragoa da.

Gehien mintzo denak
gutxien entelegatzen dio.
Hobe berean barnebiltzea.

VI

Haraneko espiritua ez da hiltzen.

Eme misteriotsua da.

Emetasun misteriotsuaren bidea
unibertsoaren iturburua da.

Bere obra jarraitzen du, tai gabe,
nekerik gabe.

VII

Ortzia eternoa da eta lurrak berean dirau.
Ortziak eta lurrak beren betiko iraupena zor dute
ez dutelako beren-berezkoa egiten
beren izatearen arrazoa.
Horregatik dira betierekoak.

Jakintsuak atzean irauten du
eta, hartara, aurreratua.
Bere burua alde batera utziz
eusten dio bere izateari.
Desinteresatua delakoz
erdiesten du bere onura.

VIII

Goreneko ontasuna ura bezalakoa da.

Ura orotarako da mesedegarria eta ez zaio ezeri oldartzen.

Gizakiak gehien arbuiatzen dituen

lekuetan egoten da, eta, hartara,

Taoren ondo-ondoan dago.

Horregatik, goreneko ontasuna horrelakoa denez gero,

bere lekua egokia da.

Bere bihotza sakona.

Bere espiritua emankorra.

Bere hitza egiazkoa.

Bere gobernamendua zuzena.

Bere lana perfektua.

Bere ekintza aproposa.

Eta inori oldartzen ez zaionez,

ezer ez zaio aurpegiatzen.

IX

Hobe amore ematea, eskuan ontzi bat
beterik isuri gabe atxikitzea baino.
Atsedetik gabe erabiltzen eta zorrozten
dugun ezpata azkar kamusten da.
Urrez eta jadez beteriko aretoa
ezin dezake inork babestu.
Bere ondasunez harrotzen denak
bere tamala erakartzen du.

Amaitutako obra agurtzea,
eta lortutako ospeari adio egitea,
horratx zeruko legea.

X

Gorputz eta arima batzea
bereiz ezin daitezkeen multzoan.
Arnasari eustea, jaio berri batena
bezain pausatua bihurtuz.
Ikusmena araztea
garbi-garbia utziz.
Herria maitatzea eta estatua gobernatzea
ez-egitea praktikatuz.
Zeruko ateak irekitzea eta ixtea,
emakumeak antzo izanez.
Oro ezagutzea eta ulertzea
adimena erabili gabe.

Sortaraztea eta haztea,
bere egin gabe sortaraziz,
deus eskatu gabe obratzea,
gidatzea azpiratu gabe,
horratx bertute handia.

XI

Hogeiatar erradio gurpil baten erdian
bateratzen dira,
baina bere hustasunak egiten du
gurdia erabilgarri.

Buztina moldatzen da ontzia egiteko,
baina bere hustasunari esker
da erabilgarria.

Ateak eta leihoak irekitzen dira
etxearen paretetan,
eta hustasunak
egiten du berau habitagarri.

Izatean zertzen dugu gure nahia,
baina ez-izateari dagokio erabilgarritasuna.

XII

Bost koloreek itsutzen dute gizakia...

bost soinuek gortzen...

bost zaporeek sorgortzen...

arineketak eta ehizak nahasten...

Ondasunek usteltzen.

Horregatik, jakintsuak sabelari egiten dio abegi

eta ez begiari,

Horregatik, honi egiten dio uko eta hura lehenetsi.

XIII

Zoriak eta zorigaitzak berdin arduratzen gaituzte.

Ondasuna, geure gorputzaren gisakoa, minsorra da.

“Zoriak eta zorigaitzak berdin arduratzen gaituzte” delakoak
zer esan nahi du?

Zoriak goratzen gaitu eta zorigaitzak abailtzen.

Zoria geureganatzea ardura dugu, baita zoria galtzea ere.

Horixe da “zoriak eta zorigaitzak berdin arduratzen
gaituzte”naren esangura.

“Ondasuna, geure gorputzaren gisakoa, minsorra da”

delakoak zer esan nahi du? Mina izatearen kausa neure gorputza da.

Izan ez baneza,

zer mina senti nezake?

Horregatik, mundua eta bere gorputzaren ondasuna berdin
estimatzen dituenak,

mundua goberna dezake.

Mundua bere gorputza legez maite duenak

munduaren ardura har dezake.

XIV

Ikusezintzat jotzen dugu, begiraturik ere ez baita ikusten.
Entzunezintzat jotzen dugu, aditurik ere ez baita entzuten.
Ukiezintzat jotzen dugu, ukiturik ere ez baita sentitzen.
Hiru aldarte hauek ulertezinak dira eta bakarrean batzen.

Goian ez da argitsua,
behean ez da iluna.
Betierekoa da eta ezin da izendatu,
Izakarien ez-izanera itzultzen da.
Eiterik gabeko eitea da
eta irudirik gabeko irudia.
Nahasia eta eustezina da.
Aurrez aurre ez duzu bere aurpegia ikusten,
ez atzetik bere bizkarra ere.

Antzinako Taori leial zaionak
egungo izateari eusten dio.
Antzinako jatorria ezagutzen duenak
Taoren funtsa dauka.

XV

Antzinako guztizko jakintsuak
hain ziren sotilak, burutsuak eta sakonak
ezen ezin ahal zuten ezagunak izan.
Ezagunak izan ahal ez zutenez gero,
euren deskribapena baino ezin da egin:
zentzudunak ziren,
neguan erreka zeharkatzen dutenak antzo;
zuhurrak, ezker-eskuinari soz,
auzoen beldur dagoena legez;
isilak, ostalaria bezala;
aldaberak, urtzen den hormaren antzera;
sendoak, zurezko enborrak antzo;
zabalak, haranaren erara;
nahasiak, ur uherrak bezala.

Nor daiteke, gelditasunean, uherretatik
argitasunera astiro igaro?
Nor daiteke, higikortasunean, jabalduratik
ekintzara astiro igaro?

Tao horri jarraitzen dionak
ez du guztizko izan nahi.
Gustizko ez izanik,
antzinakotasunean geldi daiteke
zaharberitu gabe.

XVI

Hustasun osoa erdiesten du
bakea iraunarazteko.
Gauza ororen agerpen zaratatsuetatik
behatzen du bere itzulera.
Izaki guztiak tarrapataka hazten dira,
baina gero, nor bere sustraietara itzultzen da.
Nor bere sustraietara itzultzea atsedena kausitzea da.
Atsedena hartzea bere zorira itzultzea da.
Bere zorira itzultzea eternitatea ezagutzea da.

Eternitatea ezagutzen ez duenak
bere zoritxarrera itsumustuka egiten du bide.
Eternitatea ezagutzen duenak denei egite die leku.
Denak onartzen dituen guztiahalduna da,
guztiahalduna dena zerutiarra,
zerutiarra dena Tao bezalakoa da,
eta Tao bezalakoa dena iraunkorra.
Bere bizia itzali arren, ez da hiltzen.

XVII

Gobernari handia oharkabea paseatzen da herrian barrena.

Hau, herriak maitatua eta goretsia denak ordezkaturia da.

Ondoren, beldurra eragiten duenak gobernatzen du.

Eta azkenik, mespretxaturia.

Konfiantza osoa ez badago,

mesfidantza erdiesten da.

Gobernari handiak ez-egitea praktikatzen du

eta horrela, obra amaituaren ostean arrakasta dator.

Orduan, herriak uste du bere legearen arabera bizitzea badagoela.

XVIII

Tao alde batera uzten denean
ontasuna eta justizia azaltzen dira.

Adimena eta zuhurtasuna tarteko direlarik
hipokrita handiak agertzen dira.

Sei senideen artean adiskidetasunik ez dagoenean,
seme-alabenganako pietatea eta maitasun ama-aitatiarra
behar-beharrezkoa da.

Erresuman erreboltak daudenean,
menpeko onaren zintzotasuna asmatzen da.

XIX

Jakinduria eta ezaguera errefusa itzazu,
eta ehun bider gehiago probestuko da herria.

Errefusa ezazu onginahia eta uxatu justizia,
eta herria pietatera eta maitasunera itzuliko da.

Errefusa itzazu trebezia eta honen etekina,
eta ez da lapurrik ez gaizkilerik izanen.

Alta bada, hiru arau horiek ez dira aski.
Horregatik, egiezu kasu errazari eta benetakoari,
zure zeurekoikeria murriztu eta nahikariak mugatu.

XX

Ez ikasi eta ez duzu buruhausterik izanen.
Zer aldea dago baietza eta ezetzaren artean?
Zer aldea dago ongiaren eta gaizkiaren artean?
Ez da posible gizakiek beldurra diotenari izurik ez izatea.
Ez dago jakintza guztia inguratzerik.

Mundu guztia sutu egiten da, baita gozatu egin ere,
sakrifizio handi bat ikustean bezala,
edo udaberrian dorre batera igotzean bezala.
Soilik neroni geratzen naiz geldirik,
artean, irri egiten ez dakiten jaioberriak antzo.
Nora jo ez dakienaren antzera,
etxerik ez daukanaren gisara.

Mundu guztia oparotasunean bizi da,
soilik neronek irudi dut gabeturik.
Ene gogo argatuta dago,
ez ikasi batena bezala.
Mundu guztia da argitsua,
soilik ni nago ilunpean.
Mundu guztia da abegitsua,
soilik ni naiz dorpea.
Itsas zabalera jitoan doanak antzo.
Mundu guztiak badauka zer eginik,
soilik ni naiz ezgauza.
Ni ez beste naiz gainontzekoekiko ezberdina,
elikatzen nauen Ama biziki estimatzen dudalako.

XXI

Bertute ororen handitasuna

Taori dion fideltasunean dago.

Tao zerbait nahasia eta ukiezina da.

Nahasia eta ukiezina da, eiteak baditu ordea.

Nahasia da baina distiratsua, gauza anitz biltzen baitu.

Sakona eta iluna da, baina funtsa izan badu.

Funts hori benetakoa da.

Antzina-antzinatik

eusten dio bere izenari.

Izate guztien jatorria da.

Nola ezagutu izate guztien jatorria?

Bere baitatik.

XXII

Umiliatua goratua izanen da.

Okertua zuzendua.

Hutsa betea.

Zaharra berritua.

Aratz eta xumea lortua,

alabaina, korapilatsuak eta hedatsuak anabasa ekarriko dute.

Hori dela-eta, jakintsua batasunari atxikitzen zaio

eta hori da munduaren eredua.

Agertzen ez delako da nabarmena.

Gordetzen ez delako da distiratsua.

Harrotzen ez delako ohorea du merezi.

Inposatzen ez delako da manuaren jabe.

Inork ez dio eraso egiten, berak inori ez baitio gerra egiten.

“Umiliatua goratua izanen da” erran zaharraren eleak hutsalak al dira, akaso?

Horregatik berregatik, jakintsuak bere handitasuna

gordeko du.

XXIII

Gutxitxo mintzatzea naturala da.

Urakanak ez du goiz osoa irauten, ez euri-jasak ere egun osoa.

Zeinek eragiten ditu izakari hauek?

Zeruak eta lurrak.

Zeruko eta lurreko izakariak ezin badute betiereko iraun,

nolatan iraunen gizakienak?

Horiek horrela, Taori jarraitzen dionak

Taorekin bat egiten du.

Bertutearen atzetik doanak

bertutearekin bat egiten du.

Urriari atxikitzen zaionak

urriarekin bat egiten du.

Gauza hauetako batekin bat datorrenak

haren abegia izanen du.

Alta, honi guztiari ez zaio ospe nahikorik ematen.

XXIV

Oin-puntetan egoten denak ez du luzaz irauten zutik.
Urrats luzeak ematen dituenak ez da oso urrun joan ahal.
Burua nabarmentzen duenak ez du argirik nahiko.
Bere burua laudatzen duenak ez du distirarik.
Bere burua goratzen duenak ez du osperik merezi.
Bere burua loriatzen duenak ez du heldutasuna iristen.
Taorentzat, gehiegikeria hauek,
denoi nazka ematen diguten janari hondar eta arakaitzak
bezalakoak dira.
Horregatik, Taoren jabe denak
ez du horietan erreparatzen.

XXV

Zerua eta lurra baino askoz lehenago
jadaneko bazen izan, izaki esanezina.

Izaki isila eta hutsa da, askea,
aldaezina eta bakartia.

Alde orotan dago

eta agortezina da.

Unibertsoaren Ama izan daiteke.

Ez dakit bere izena,

baina Tao deritzot.

Izendatzen ahalegintzen banaiz,

“handia” deritzot.

Handia da zabaltzen delako.

Bere zabalpenak urrun darama.

Urruntzeak itzularazten du.

Tao, beraz, handia da, zerua nola halaxe da bera.

Lurra handia da, baita gizakia ere.

Unibertsoan lau izakari dira handi,

eta erresumako gizakia horietako bat da.

Gizakiak lurrekoaren legeari darraio.

Lurrak zerukorenari.

Zeruak Taorenari.

Eta Taok bereari.

XXVI

Astuna arinaren kausa da.

Baretsuak higitua menperatzen du.

Horrela, jakintsua, bidaian doanean

ez da karabanatik aldentzen.

Gauza bikainak biziki laketzen bazaizkio ere,

bera bere bakeari lotzen zaio eta handiago egiten da.

Nolatan joka dezake arinkeriaz inperioan

milaka gurdiren jabeak?

Arinki jokutzen duenak

bera boterearen iturburua galtzen du.

Itsusten denak

bera burua galtzen du.

XXVII

Ibiltari onak ez du arrastorik uzten.

Hizlari onak ez du iraintzen ez bere burua nahasten.

Kontulari onak ez du kalkulu tresnarik behar.

Sarrailari onak ez du morroilorik ez barroterik erabiltzen,
eta inork ez dezake hark zarratua ireki.

Ongi lotzen duenak ez du soka ez korapilorik erabiltzen,
eta inork ezin dezake hark lotua deslotu.

Horrela, jakintsuak, gizakiei laguntzen diena betiere,
ez ditu horiek arbuiatzen.

Jakintsuak, gauzak beti kontserbatzen dituena,
ez ditu horiek abandonatzen.

Argiak itsuturik dagoela esaten da berari buruz.

Horregatik, gizaki onak ez du bere burua gizakion maisu jotzen;
eta ona den gizakiak ontzat jotzen ditu gizakion gauzak.

Gizakion gaitasuna ez maitatzea, maisutasuna ez maitatzea,
eta ezjakinarena egitea, argitsua izanik,
hori da gauza miragarri guztien sekretua.

XXVIII

Nork bere gizontasunaren esentzia ezagutzea,
emetasunaren printzipioari eutsiz,
munduaren errekaetara izatea bezalakoa da.
Munduaren errekaetara deino
betiereko bertuteak ez du abandonatuko,
eta haurtzarora itzuliko da.

Nork bere zurtasuna ezagutzea,
iluntasunean biziz,
munduaren eredia izatea bezalakoa da.
Munduaren eredia bezala deino,
betiereko bertutea ez da harengan aldatuko,
eta absolutura itzuliko da.

Bere loria ezagutzen duena,
zoritzarreen iraunez,
munduaren harana bezalakoa da.
Munduaren harana deino,
Betiereko bertuteak aseko du.
Eta xumetasunera itzuliko da.

Xumeak, banatzen denean,
lanabes guztiak moldatzen ditu.
Jakintsuak, gobernatzen duenean
ministrari guztiak gidatzen ditu,
eta horrela batasunari eusten dio.

XXIX

Mundua gobernatu nahi duena
eta berau eraldatu,
porrotaren bidean abian da.
Mundua maneiatu ezin daitekeen ontzi espirituala da.
Maneiatzen duenak txartzen du,
daukanak galtzen du.

Zeren eta, izakariak ere,
batzuk aurretik doaz, bestetzuk atzetik.
Batzuek ezteki ufatzen dute, indarrez besteek.
Batzuk kementsuak dira, bestetzuk ahulak.
Batzuek irauten dute eta besteak erortzen.

Horregatik, jakintsuak gehiegikeria oro errefusatzen du,
joriari itzuri egiten dio
eta exhuberantzia oro apalarazten.

XXX

Taori kasu eginez gobernatzen duenak
ez du mundua armez menperatzen,
kontrakoa bihurtzeko joera duen usantza baita.

Tropak kanpatu zuten hartan
sasiak eta arantzak ez beste ernaberritu daitezke,
eta armaden ondoren, ez-urteak heldu dira.

Hartara, gizaki zintzoa lortutakoarekin konformatzen da
indarkeria erabili gabe.

Bere burua goratu gabe hartzen du dena,
harrotu gabe,
tematu gabe,
aberastu gabe.

Zeren eta, izakariak, heldutasunera heldu direnean,
zahartzen hasten baitira.

Hau, Taoren aurkako den guztiari gertatzen zaio.

XXXI

Armak zoritzarreko gerra-tresnak dira.
Taoren jendea ez da haietaz inoiz baliatzen.

Jende dohatsuak ohoreko lekutzat jotzen du ezkerra,
haatik, armak daramatzanean eskuinean egoten da.

Armak zoritzarreko gerra-tresnak dira,
batere ez egokiak zorioneko jendearentzat.

Beharrezko direnean erabiltzen ditu soil-soilik,
baita tentuz erabili ere,
garaipenean poztu gabe.
Garaipenarekin pozten dena
jendearen heriotzarekin gozatzen duena da.
Eta jendeak hiltzen plazer sentitzen duena
ez da munduan nagusitzen ahal.

Gertaera handietan
ohoreko lekua ezkerra da,
eta eskuina, aldiz, gertaera tristeetan.
Burezagi-ordea ezkerrean kokatzen da.
eta buruzagia eskuinean,
leku berezia hileta eginkizunetan.

Hil duenak
tristuraz eta dolorez egin behar du negar.
Gerrateko garaipenari
hileta eginkizunak segitu behar dio.

XXXII

Taok, bere eternitatean, izenik ez dauka.

Bere batasunean txikien den arren,
munduak ezin du geldiarazi.

Erregeak eta printzeak

Taoren baitan baleude

izaki guztiak euren menpe leudeke.

Zeruak eta lurrak

bat egingo lukete, ihintz ezta isur zedin.

Herria, inolako gobernurik gabe,

antolatuko litzateke berez.

Hastapenean, banandu zenean, izakari guztiei

jite emanaz,

izenak izan bazituen.

Izenekin tentuz ibili zen,

eta horrela, ez da arriskatzen.

Tao unibertsoari doakio

errekak eta haranak itsasoari eta hibaiei doazkien lez.

XXXIII

Besteak ezagutzen dituenaz azkarra da.
Bere burua ezagutzen duena argitsua.
Besteak menpe hartzen dituenaz indartsua.
Bere burua garaitzen duena ahalsua.

Kontentatzen denaz aberatsa da.
Etengabe saiatzen denaz borondatetsua.

Bere tokian irauten duenaz luzaz bizi da.
Hiltzen bainaz ahitzen ez denaz eternoa da.

XXXIV

Tao handia norabide guztietara isurtzen den

ibaia bezalakoa da.

Izakari guztiek izana zor diote

baina berak ez dio berori inori ukatzen.

Bere obra burutzen du, baina ez du bere egiten.

Izakari guztiak zaintzen eta elikatzen ditu

hauen jabe bihurtu gabe.

Ez da handinahia,

horregatik dei diezaiokegu txiki.

Izakari guztiak harengana itzultzen dira, hark deitu gabe,

eta horregatik handia dei diezaiokegu.

Modu horretara, jakintsuak ez dauka bere burua handitzat,

eta horrela, bere handitasuna betikotzen du.

XXXV

Irudi Handia gordetzen duena
munduaren eredu da.
Munduak ez du inolako kalterik nozitzen
eta bakean orekan eta oparotasunean dago.

Musika eta jakiek geldiarazten dute ibiltaria,
Taok jarriotzen duenak
ez dauka zaporerik.

Taori so egiteak ez du begirada gozatzen.
Taori aditzeak ez du entzumena laketzen.
Taotik edaten da eta ez da agortzen.

XXXVI

Ezer beretu nahi duenak,
lehenago zabaldu behar du.

Ezer ahuldu nahi duenak,
lehenago indartu behar du.

Ezer suntsitu nahi duenak,
lehenago eraiki behar du.

Ezer eskuratu nahi duenak,
lehenago eman behar du.

Horrelakoxe da misterioaren sakona.

Samurrak eta ahulak
gogorra eta sendoa hartzen dituzte menpean.

Arrainak ez du ur handietatik irten behar,
ezta erresumako harribitxi baliotsuenak agerian ipini ere.

XXXVII

Taok, berez eta izatez, ez ohi du ekin,
haatik, ez dago hark egin ez den ezer.

Erregeek eta printzeek
haren kideak izatea izango balute,
izakari guztiek berez eboluzionatuko lukete.
Eboluzionatzean obratzeko desioa azalduko balitz,
nik soiltasunean atxikiko nuke, izenik gabe.
Izenik gabe, soiltasunean, desiorik ez dago.
Desiorik gabe bakea egingarria da
eta mundua berez antolatzen da.

XXXVIII

Goiko bertutea ez da bertutetsua izateagatik harrotzen,
horixe da bere bertutea.

Beheko bertutea bere bertuteaz harrotzen da,
eta horregatik ez da bertutetsua.

Goiko bertuteak ez ohi du ekin
ezta lortu beharreko xederik edukitzen ere.

Beheko bertuteak ekin ohi du
eta xedeak lortzeko beharra badauka.

Goiko bertuteak ekin ekiten du
eta ez dauka xederik.

Goiko justiziak ekin ekiten du
eta xedeak badauzka.

Goiko erritoak ekin ekiten du
eta, ez badu erantzunik jasotzen, indarrez dihardu.

Hartara, Tao galdurik, bertutea dago.

Bertutea galdurik, ontasuna dago.

Ontasuna galdua, justizia.

Justizia galdua, errittoa.

Errittoa fideltasunaren itxura besterik ez da,
desordenu ororen sorburua da.

Ezaguera Taoren lorea besterik ez da,
ergelkeriaren jatorria da.

Horrela, jende handiak
sakonari so egiten dio eta ez axalekoari.

Fruituari heltzen dio eta ez loreari,
hau baztertzen du eta hura lehenesten.

XXXIX

Antigoalean batasuna iritsi zutenak:

Zeruak, bere batasunean, argitasuna lortzen du.

Lurrak, bere batasunean, bare-bare biratzen du.

Espirituak, bere batasunean, ahaltzuak bilakatzen dira.

Harana, bere batasunean, berriz ere mardultzen da.

Izakari guztiak, beren batasunean, ugaltzen dira.

Printzeek eta subiranoek, beren batasunean,
mundua gobernatu dezakete.

Zerua argia ez balitz, desegingo litzateke.

Lurra egonkorra ez balitz, amilduko litzateke.

Espirituak ahaltzuak ez balira, hilko lirateke.

Harana mardulduko ez balitz, desagertuko litzateke.

Izakariak ugalduko ez balira, amaituko lirateke.

Printzeak eta erregeak gailenduko ez balira,
governua galduko lukete.

Horiek horrela, nobleziak bilaukerian du bere erroa.

Goia beherean oinarritzen da.

Horregatik, subiranoek “umezurtza”, “ez-duina”, “txiroa”
deitzen diete beren buruei.

Ez al da hori, xumea euren erroaren jatorritzat jotzea?

Gutzizko ohorea, berori gura nahi ez duenarena da.

Ez da jadea bezalakoa gura izan behar,
uharri arruntena bezalakoa izatea baizik.

XL

Itzultzea da Taoren mugimendua.

Ahuleria da bere agerpena.

Izakari guztiak Izanetik sortu dira

eta Izana ez-izanetik.

XLI

Taori buruz mintzaten entzuten duen
goiko espirituak arduraz jarduten du.
Taori buruz mintzaten entzuten duen
nola-halako espirituak berau gordetzen du, hala nola galdu.
Taori buruz mintzaten entzuten duen
beheko espirituak algaraka egiten du barre.
Eta, barre horrengatik, ezagutzen da Taoren handitasuna.

Erran zaharrak hala dio:
Taorekin argitzea iluntzea bezala da.
Taorekin aurreratzea atzeratzea bezala da.
Taorekin handitzea arrunta bihurtzea bezala da.
Goiko bertutea haraneko zalogunea bezala da.
Gorengo xalotasuna ignominiaren antzerakoa da.
Bertute handia ez da nahikoa.
Bertute finkatua arduragabea da.
Bertute aratzena adulterioa bezalakoa da.

Tao angelurik gabeko lauki handi baten tankerakoa da,
patxadaz lantzen den ontzi handi baten taxukoa,
tonu eskaseko doinu handi baten antzekoa,
eiterik gabeko gorputz handi baten neurrikoa.
Tao isila eta izen gabekoa da.
Alta, Tao eskuzabala da eta izakari guztiak osatzen ditu.

XLII

Taok Bata sorrarazten du,
Batak bia,
biak hirua. Hiruak izakari guztiak sorrarazten ditu.
Izakari guztiek daramate itzala beren bizkarrean
eta argia besoetan.
Eta ezerezaren hatsak armonia ezartzen du.

Gizakiak gaitzesten duena,
bakardadea, pobrezia, duintasun eza,
subiranoek eskatzen duten titulua da.
Murrizten dena handitzen delako
eta handitzen dena murrizten baita.

Neronek besteek erakusten dutena erakusten dut:
“Gizaki bortitza ez da berez hilko”.
Horixe ene irakasbidearen erakuslea.

XLIII

Munduko bigunena

gogorrenari gailentzen zaio.

Ezereza zirrikiturik ez dagoentxotik sartzen da.

Horregatik, ezagutzen dut jardun ezaren balioa.

Hitzik gabeko irakaskuntza.

Jarduerarik gabeko efikazia.

Munduan inor gutxik konprenitzen ditu.

XLIV

Zer da gure izatean barnerakoiagoa,
ospea ala gorputza bera?
Zer da estimagarriagoa,
osasuna ala aberastasuna?
Zerk ematen digu min gehiago,
gauza bat irabazteak ala beste bat galtzeak?

Bere izena biziki estimatzen duenak
bere maitasuna xahutzen du.
Anitz biltzen duenak anitz galtzen du.
Gutxirekin kontentatzen dena ez da sekula iraindua.
Bere buruari eusten dionak ez du perilik jasaten
eta luzaro biziko da.

XLV

Perfekzio handienak inperfektu itxura du,
baina bere ekimena agortezina da.

Betetasun handienak hustasun itxura du,
baina bere ekimena agortezina da.

Zuzentasun handiena okerra da itxuraz,
trebetasun handiena traketsa,
bokantza handiena desegokia.

Higidurak hotsa azpiratzen du, ?
gelditasunak beroa.

Gelditasun osoa munduaren araua da.

XLVI

Munduan Taok agintzen duenean,
gerrarako zaldiek ongarria garraiatzen dute.

Munduan Tao ez dagoenean
gerrarako zaldiak ugari dira aldirietan.

Ez dago hutsegite handiagorik desioei amore ematea baino.

Ez dago ezbehar handiagorik aseezina izatea baino.

Ez dago grina txarragorik gutziatsua izatea baino.

Kontentatzen dakiena

beti dago ase.

XLVII

Ataritik atera gabe
mundua da ezagutzen.
Leihotik begiratu gabe
zerurako bidea ikusten.

Are eta urrunago joan,
eta are gutxiago da ikasten.

Horrela, jakitsuak
ez du urratsik ematen, eta iristen da,
ez du begiratzen eta ezagutzen du,
ez du jarduten eta konplitzen du.

XLVIII

Ikasketen bidez osatzen gara egunez egun.

Tao dela medio berriz, egunez egun, gutxitzen gara.

Gero eta gutxiago eginik

ez jardutera iristen gara.

Jardun gabe

oro egiten dugu.

Mundua ekintzarik gabe bereganatua izan da beti.

Ekintza ez da aski mundua irabazteko.

XLIX

Jakintsuak ez du espiritu iraunkorrik.
Herriaren espiritua egiten du bere.

Maite ditu zintzoak
baita zintzoak ez direnak ere,
eta horrela ontasuna bere egiten du.

Jende zintzoaz fidatzen da,
baita zintzoaz ez direnez ere,
eta horrela fideltasuna erdiesten du.

Jakintsua guztion baitan bizi da.
Guztiak biltzen ditu bere espirituan.
Herriak harengana itzultzen ditu bere begiak,
baita belarriak gerturatu ere,
eta jakintsuak umeak antzo tratatzen ditu.

L

Bizitza hiltzea da eta hiltzea itzultzea.

Hamar gizakietatik hiruk bizitarantz bide egiten du.

Hamar gizakietatik hiruk heriotzarantz bide egiten du.

Hamar gizakietatik hiruk bizi-minez galtzen du bizia.

Nola iraun dezake bizirik hamargarren gizakiak?

Entzuna dut esaten ezen bere burua ongi zaintzen duenak

ez diola errinozeroari beldurrik,

ezta tigreak ere,

eta armarik gabe konbatitzen dituela.

Errinozeroak adarraz non kausitserik ez dauka,

ez eta tigreak bere hatzaparrak non finkatu,

ez eta armak bere ahoa non kamustu.

Zergatik?

Bere baitan ezer hil ezin baita.

LI

Taok sorrarazten du.

Bertuteak sustatzen du.

Materiak konformatzen du.

Energiak hobetu egiten du.

Horregatik, izakari guztietatik

bat bera ez dago

Tao beneratzen ez duena

ezta bertutea estimatzen ez duena ere.

Taori benerazio hori,

eta bertutearen onespena,

ez dira inposatuak

betiereko berezko joerak baizik.

Taok berak sorraraziak direnez gero,

bertuteak sustatzen,

kozkortzen, hobetzen,

gordetzen, umotzen

eta gerizatzen ditu.

Hazi eta sorrarazi,

sorrarazi bere egin gabe,

musu-truk obratu,

menperatzeke gidatu,

horixe bertute handia.

LII

Izana daukan guztiak izan zuen sorburu:
munduaren ama.

Ama ezagutzen duenak
seme-alabak ezagutzen ditu.
Seme-alabak ezagutzen dituenak
ama babesten du.

Zirrikituak kukutu itzazu,
ateak itxi,
eta akitu gabe biziko zara.
Zirrikituak ireki itzazu,
betebeharrak gehitu,
eta bizi osoa babesik gabe izanen zara.

Ttipia ikustea
argitasuna izatea da,
ahul egotea
sendotasuna.
Argia erabiltzea
argitasunera itzultzeko
eta gorputza kalte orotik babestea
eternitaterako janztea da.

LIII

Jakitura eduki nahi nuke
bide handian barrena abiatu ahal izateko
desbideratzeko beldurrik gabe.

Bide handia laua da,
haatik, jendeak bidexkak hobesten ditu.

Orotariko Gortea naharo da,
haatik, larreak belar zikinez beteta daude
eta bihitegiak huts-hutsak.

Luxuzko arropak janzteia,
ezpata zorrotzak gerrikatzea,
jaki gozoaz eta edariaz asetzea,
altxor ederrak atxikitzea,
lapurtzea bezala da;
ez da Tao.

LIV

Ongi landatua dena ez da errotik erauziko.

Ongi uztartua dena ez da askatua izango.

Seme-alabek eta ilobek sakrifizioak eskainiko dizkiete

arbasoei kostatuta ahala kostatuta.

Bere baitan lantzen badu

bere bertutea benetakoa izango da.

Senitartekoen artean lantzen badu

bere bertutea oparoa izango da.

Bere herrikideen artean lantzen badu

bere bertutea handia izango da.

Estatuan lantzen badu

bere bertutea ahaltsua izango da.

Munduan lantzen badu

bere bertutea izango da unibertetsala.

Horregatik, besteak ezagutzen ditu berez;

senitartekoak ezagutzen ditu bere senitartekoen

bertuteengatik;

herriak ezagutzen ditu bere herriaren

bertuteengatik;

estatuak ezagutzen ditu bere estatuaren

bertuteengatik;

mundua ezagutzen du munduaren

bertuteengatik.

Nola jakin mundua horrela ezagutzen dela?

Horregatik berarengatik.

LV

Bertute gorena erdiesten duena
jaioberriak antzo da.
Narrasti pozoitsuek ez diote ziztutzen.
Basapiztiek ez diote erasaten.
Hegazti harrapariak ez dute atzitzen.

Hezurak bigunak dauzka
eta zainak indargeak,
baina tinko heltzen du.
Ez du ezagutzen sexuen bat-egitea,
baina espermaren betetasun osoa dauka.
Egun osoa ematen du garrasika;
baina ez da erlasten;
armonia hobeza da.

Armonia ezagutzea betikotasunak joa izatea da.
Betikotasuna ezagutzea argiak joa izatea da.
Bizitza biziagotzea kalterakoa da.
Adorea kontrolatzea sendotasun ezaugarria da.

Izakariak, heldutasuna erdietsi dutenean,
zahartzen hasten dira.
Taoren aurkakoa den orori gertatzen zaio.
Eta Taoren aurkakoa arin amaitzen da.

LVI

Ezagutzen duena ez da mintzo
eta mintzo denak ez du ezagutzen.

Zirrikituak kukutzen ditu,
ateak hesten,
lazardurak arintzen,
nahaste-borrastea desegiten,
zohardurak jabaltzen,
hautsarekin bat egiten du,
horra hor batasun misteriotsua.

Ez zaio erakarri ahal;
ez errefusatu;
ez on egin
ez kalterik ere;
ez zaio ohoratu ahal
ezta gutxietsi ere.
Horregatik, munduko baliotsuena da.

LVII

Zuzentasunez gobernatzen da estatua.

Zorroztasunez borrokatzen da gerran.

Eta aritu gabe mundua konkistatzen.

Nolatan dakit?

Honexegatik:

Zenbat eta debeku eta muga gehiago izan,

are eta txiroagoa izanen da herria.

Zenbat eta arma gehiago izan,

desordena are handiagoa izanen da erresuman.

Are eta maltzurkeria gehiago izan,

eginkizunak are eta arraroagoak izaten dira.

Zenbat eta lege eta dekretu gehiago izan

lapur gehiago agertzen da.

Horregatik jakintsuak hauxe dio:

Nik ez dut deus egiten

eta herria berez aurreratzen da.

Geldirik egoten naiz

eta herria berez ontzen da.

Ni ez naiz tratuan ari izaten

eta herria berez aberasten da.

Nik ez dut ezer desiratzen

eta herria xume bihurtzen da berez.

LVIII

Gobernua alferra denean,

herria zintzoa da.

Gobernua langilea denean,

herria alferra.

Zorigaitza zoriontasunean datza

eta zoriona ezbeharrean.

Nork ezagutzen du erdigunea?

Ez dago araurik.

Zintzotasunak nabarmenkeria dakar

eta ontasunak gehiegikeria.

Aspaldikoa da gizakiak bere burua horregatik

engainatzen duela.

Hartara, jakintsua zorrotza da baina ez erabatekoa,

ertz askotarikoa da baina ez du zauritzen,

irmoa da baina ez harroa,

argia da baina ez du itsusten.

LIX

Gizakien eta zeruaren aldeko gobernamentuan,
moderazioa da hoberena.

Moderazioak oro menperatzen du.

Besteen menpean jartzen denak
zernahi bertute biltzen du.

Bertutez osaturik,
garaile jalgitzen da denetan.

Denetan garaile izaki,
helmuga susmagaitzetara iristen da,
erresumaz jabetzeraino iritsi ere.

Erresumaren Ama erdietsiz gero,
luzaz iraun dezake.

Sustrai sakon eta eustarri sendoaren bidea da,
ikusmen iraunkor eta bizitze luzearena.

LX

Estatu handi bat
arraintxoak frijitzzen diren ardura berberaz gobernatzen da.
Mundua Taoren eskutik gobernatzen bada,
hildakoen arimak ez dira beren ahalmenaz baliatuko.
Ez, arimak ez direlako espirituak bihurtuko,
hauek gizakiei minik emanen ez dietelako baizik.
Espirituek ez diete gizakiei minik emanen,
ezta jakintsuak ere.
Ez badiote elkarri minik ematen,
bertuteak biak batzen ditu.

LXI

Erresuma handia erreka sakon bat da,
den-dena harantz jariatzen da.
Munduko emea da.

Emeak, bere geldotasunean, arra menperatzen du
eta behean geratzen da.

Erresuma handia txikiaren aurrean apaltzen da,
eta horrela beretzen du.

Erresuma txikia handiaren aurrean apaltzen da,
eta horrela handitzen da.

Lehena bere burua apaltzen gailentzen da
eta bestea behean geratzen.

Erresuma handiak batu eta sortu egin nahi du.

Erresuma txikiak balio nahi izaten du.

Bien onerako eta beren nahien erdiesteko,
handienak behean egon behar du.

LXII

Tao izaki guztien baitakoaren sakonena da.

Gizaki onaren toki aparta,
eta ona ez denaren babestokia.

Hitz ederrek ospea irabazten dute,
ekintza ederrek gizakia goratzen dute.

Horrela, enperadorea koroatzean, eta bere hiru
ministrariak izendatzean,
eskuetan jadea eraman,
edota koadriga presentatu baino,
hobe Taorekin konplitzea.

Antzinakoek Tao estimatzen zuten, ezen bere
ondasunaren bila aritzen denak, errua hastantzen du.
Horregatik beragatik da munduko baliotsuena.

LXIII

Ekin eta ez ekin,
egin eta ez egin,
gozo eta geza,
handi eta txiki,
asko eta gutxi,
den-dena gobernatzen du bertuteak.

Alde errazenetik oldartzen zaio zailtasunari,
txikienetatik hasita ekiten dio, berriz, handiari.
Gauza zailenak erraza denari ekinez bururatzen dira,
gauza handienak, berriz, txikienari helduz.

Jakitsuak ez die asmo handiei ekiten,
horretan datza bere handitasuna.

Aise prometatzen duenak
sinesmen gutxi merezi du.
Dena erraz iruditzen zaionari
den-dena zailtzen zaio.
Horregatik, jakitsuak dena jotzen du zailtzat,
eta ez du ezer zaila kausitzen.

LXIV

Geldirik dagoena erraz da atxikitzen,
gertatu ez dena erraz da ebazten,
hauskorra dena erraz da hausten,
xehe dena erraz da hedatzen.

Ohartaraz ezazue gertatu baino lehen,
eta anabasa izan aurretik antolatu.

Besoez ozta-ozta uztar daitekeen arbola,
hazitxo batetik ernamuindu zen.
Bederatzi solairuko dorrea,
lur pila batetik hasi zen.
“Li”ren milako egunen bidaia
urrats batez hasi zen.
Ekiten duenak porrot egiten du.
Daukanak galtzen du.
Horregatik, jakintsuak ez du ezer egiten
eta ez du frakasatzen;
ez dauka ezer, eta ezer ez du galtzen.

Gizakiak obra hondatu ohi du amaitzerakoan.
Hasierari nola amaierari kasu eginez,
ez litzateke inolako obrarik galduko.
Horregatik, jakintsua saiatzen da ezer ez desiratzen eta baliotsuena gutxiesten.
Ez-ikasten ikasten du,
besteek jadanik ibili duten bidetik itzultzen da,
eta hartara, obratzen ausartu barik,
izaki guztien berezko bilakaera faboratzen du.

LXV

Taori jarraitzen zioten zaharrek
ez zuten herria ilustratzen;
aitzitik, iraunarazten zuten haren apaltasunean.

Herri bat nekeza bada gobernatzeko,
errua bizkorrena da.
Adimenduz gobernatzen duenak
estatua hondoratzen du.
Maltzurkeriaz baliatu gabe gobernatzen duenak
estatua aberasten du.

Bi gauza hauek ezagutzea
egiazko araua ezagutzea da.
Arau hau ezagutzea
bertute misterioitsuaren jabea izatea da.

Bertute misterioitsua sakona eta zabala da;
gauza guztien ifrentzua,
ordea, berari esker den-dena harmonizatzen da.

LXVI

Ibaiak eta itsasoak Ehun Haranetako errege-erreginak dira,
beherean daude-eta.

Horregatik izan daitezke haran guztietako errege-erreginak.

Horrela, gizakia baino gehiago izan nahi duen jakintsuak
bere hitzak beheititzen ditu.

Herriaren buruzagi izateko
atzean geratzen da.

Horrela, jakintsua goian egoten da
eta herriak ez du bere zama sentitzen.

Lehenbiziko tokian egoten da
eta ez du herria gogaitzen.

Mundu guztiak gartsuki altxatzen du,
hartaz unatu gabe.

Inor konbatitzen ez duenez
inork ez du hura erasotzen.

LXVII

Munduan handia naizela diote denek
eta ez dut horrela ematen.

Handia naizelako ez dut horrela ematen.

Halako itxura emango banu, horrela izateari utziko niokeen,
eta aspalditik txikia izango nintzateke.

Hiru dira gordetzen ditudan altxorrak:

lehena maitasuna da,

moderazioa bigarrena,

apaltasuna hirugarrena.

Maitasunari esker adoretsua izan naiteke.

Moderazioari esker, eskuzabala. Apaltasunari esker, lehena.

Baina maitasunik gabe ezin da adoretsua izan,

moderaziorik gabe eskuzabala,

apaltasunik gabe lehena.

Bestela hilobirako bide egiten da.

Maitasunez oldartzen dena gailentzen da.

Maitasunez eusten diona sendoa da.

Zeruak salbatua dena maitasunak gerizatua da.

LXVIII

Militar ona ez da gerrazalea.

Gerlari ona ez da odol-beroa.

Garaile onak gerrari itzuri egiten dio.

Gizakien gidari onak

euren menpe egiten du bide.

Hori da, gizakiak gidatu ahal izateko, ez-konbatitzearen bertutea.

Horixe bera, zeruko arauarekin bat egiteko manera bikainena.

LXIX

Erranera zahar batek honela dio:

“Hobe arrotza izatea anfitriioia baino.

Hobe oinkada bat atzera egitea

urrats ñimiño bat aurreratzea baino”.

Horri, abantzatu gabe

aurreratzea esaten zaio,

besoak erabili gabe atzera botatzea,

zauritu gabe ihardestea,

armarik gabe garaitzea.

Ez dago arrisku handiagorik

etsaia gutxiestea baino.

Horrela arriskatzen da altxorra.

Horregatik, gerrak nahigabetuen armada,

garaile jalgitzen da.

LXX

Ene eleak erraz dira entelegatzen
eta erraz erabiltzen.
Alta, nehork ez ditu munduan konprenitzen,
ez nehork erabiltzen.

Ene eleek badute funtsa
eta ekintzek beren jabea.
Alta, nehork ez ditu ezagutzen
ezta nehork ni ezagutzen ere.

Banaka batzuk dira jarraitzaileak,
horixe duzu garrantzizkoena.
Jakintsuak harri bitxiak gordetzen ditu
paparrean,
jantzi higituen azpian.

LXXI

Jakitun izan, horretaz jabetu gabe, horra hor perfekzioa.

Jakin ez eta bere burua jakintsutzat jotzea,

horra gaizkia.

Nork bere gaitza ezagutzea

gaizkia uxatzeko modua da.

Jakintsuak ez darama gaizkia bere baitan,

ez du eramaten ezagutzen duelako.

LXXII

Herria ez bada arriskuaren beldur,
arrisku gaiztoenak zemaitzen du.

Ez ezazu sufritu zure etxea meharra delako,
ezta zure bizitza pobrea delako.

Ez ezazu sufrikarioa onetsi eta ez duzu sufrituko.

Jakintsuak bere burua ezagutzen du

eta ez du berau agertzen.

Bere burua maite du

baina ez du berau balioesten.

Hau baztertzen du eta hura jarraitzen.

LXXIII

Adoreak ausarta heriotzara darama.
Zuhurrari adoreak bizia babesten dio.
Bata kaltetua da
eta bestea saritua.
Kaltetua izaten denari buruz...!
Nork daki zeruaren zioez?
Horra jakintsuaren zalantza.

Zerurako bidea urratzea
gudukatu gabe garaitzea da,
hitz egin gabe ihardestea,
hots egin gabe erakartzea,
eta agitatu gabe jardutea.

Zeruko sarea zabala da
eta sare zabalak baditu ere,
deus ez zaio joaten, halere.

LXXIV

Herriak herioari beldurrik ez badio,
nolatan heriotzaz izutu?

Baina herioari beldurra badio
–horren beldur baita betiere–
eta legea bortxatzen duena harrapatua eta hila izan badaiteke,
nor ausartuko da kalte hori egiten?

Heriotza borroaren berezko zeregina da, ez beste inorena,
haren ordez hiltzen duenak
–zurgina bere lanabesaren erabileran ordezkatzea bezala da–
sarri askotan zauritzen du eskua.

LXXV

Herria gose da
monarkek zerga pila eskatzen dutelako.
Horrexegatik da gose.
Herria erreboltatzen da
monarkak larregi diharduelako.
Horrexegatik erreboltatzen da.

Herria ez da herioren beldur
larri bizi baita.

Horrexegatik ez dio hiltzeari beldurrik.
Larri-larri bizi denak ezin du bizitza estimatu.

LXXVI

Gizakia jaiotzean beratz eta malgua da,
eta hiltzean zurruna eta gogorra geratzen da.
Landareak, berriz, samurrak eta zinbelak dira,
eta gogor eta ihar geratzen dira.

Gogorra eta zurruna
heriotzaren ezaugarriak dira.
Malgua eta samurra
bizitzarenak.

Horregeatik, armen sendotasuna
euren hondamenaren zioa da,
eta zuhaitz sendoa eraitsia izaten da.

Gogorra eta sendoa menpekoak dira
samurra eta hauskorra gorenekoak.

LXXVII

Zeruko bideak

arkua tenkatzen duenaren antza du:
goia apaltzen du eta apala goititzen,
soberakina txikiagotzen du eta gabezia osatu.

Zeruko bideak

sobera duenari kentzea da
eta eskas duenari ematea.

Gizakiaren bidea,

haatik, oso bestelakoa da:
eskas duenari kentzen dio
eta sobera duenari ematen.

Nork eskaintzen dio munduari sobera duen oro?

Tao duenak ez bestek.

Jakintsuak egin egiten du eta ez du atxikitzen,

ez du bere obraren truk deus eskatzen

eta bere jakituria edukitzen du isilean.

LXXVIII

Ezer ez dago munduan ura bezain bera.

Baina ezer ez dago gogorraren aurka ura bera bezain.

Bigunak gogorra menperatzen du,

ahulak sendoa.

Inori ez zaio ezezagun egia hori

baina inork ez du praktikatzen.

Horregatik jakintsuak honela dio:

Erresuma bateko gaitz guztiak bere gain hartzen dituenak

haren subiranoa izatea merezi du.

Erresuma bateko gaitz guztiak berekin eramaten dituena

Inperioaren subiranoa izan daiteke.

Egiaren hitzek paradoxikoak dirudite.

LXXIX

Bakea etsai handien artean egiten den arren,
elkarrekiko gorrotoak irauten du.

Ona al da hau?

Jakintsuak hitzarmen baten parte txarrena nahiago izaten du,
eta ez ditu besteak auzitara eramaten.

Bertutedunak hitzartuari men egiten dio,
bertuterik gabeak bere garaipenari eusten.

Zeruko bideak ez du inor faboratzen,
baina gizaki onari egiten dio mesede betiere.

LXXX

Erresuma txiki batek, populazio gutxikoak,
ez lituzke bere bitarteko guztiak erabili behar.

Bizilagunek herioari beldurra edukiko zioten
eta ez ziren txango luzetara abiatuko.

Bankuak eta gurdiak eduki arren,
ez zituzten erabiliko.

Korazak eta armak eduki arren,
ez zituzten agertuko.

Herriak sokak estekatzeari ekinen lioke berriz ere.

Bere janaria goxoa kausituko zuen,
egokiak bere arropak,
baketsuak bere etxeak,
paguak bere ohiturak.

Erresuma auzo bietan,
hain hurbilekoak ezen beren oilarrek eta zakurrek
elkar entzungo zuketela,
jendeak oso zahar hilko lirateke
elkarri sekula bisitarik egin gabe.

LXXXI

Egiazko hitzak ez dira atseginak,
eta atseginak ez dira egiazkoak.

Jende zintzoak ez du eztabaida gustuko,
eta eztabaidan tematzen dena ez da jende ona.

Jakintsua ez da eruditua
eta eruditua ez da jakintsua.

Jakintsuak ez du dirua pilatzen
eta ondokoei eskainiz
aberasten da.

Zeruko bideak mesede egiten du eta ez kalte.
Jakintsuaren araua obratzea da gudukatu gabe.

* * *

Taok bidea erran nahi du;
alta, xederik gabeko bidea da,
bilakabide iraunkorra,
oreka perfektua
eta bizitzaren kintaesentzia.
Ekialdetik heldu zaigun
libururik jantziena,
edo unean uneko sinfonia.